

Psykologutredning i skola

Ett stöddokument för skolpersonal

Vad är en psykologutredning?

Det är inte tydligt fastslaget i något av skolans styrdokument exakt vad en psykologutredning är eller innebär. Psykologutredningen kan dock beskrivas vara ett paraplybegrepp för en trestegsprocess som ofta innehåller:

- Kartläggning
  - o Intervjuer
  - o Observationer
  - o Formulär
  - o Test
- Bedömning
  - o Beskrivning av funktioner och beteenden
  - o Diagnostik
- Återkoppling och rekommendationer

Via samtal med elev, vårdnadshavare och skolpersonal samlar skolpsykologen in viktig information. Detta rör anamnestisk information för att förstå hur barnets förmågor inom flera områden utvecklats över tid, ex. motorisk, språklig, kognitiv och social utveckling. Det rör också nuvarande adaptiva färdigheter där muntlig information ofta kompletteras med skattningsskalor till vårdnadshavare och skolpersonal. Slutligen behöver skolpsykologen med klinisk bedömning och med hjälp av standardiserade test bedöma intellektuell funktion. Allt ovanstående sammanställs sedan i ett psykologutlåtande.

När en elev genomför en psykologutredning med skolpsykologen så är det en insats som hör till Hälso- och Sjukvårdslagen (2017:30). Det innebär bl.a. att den endast kan genomföras med informerat samtycke och att den ska journalföras.

Oftast när det talas om en psykologutredning så är den fokuserad på en enskild individ. Beroende på frågeställning så kan det också vara så att utredningen kan rikta sig mot grupp eller organisation.

När kan en psykologutredning vara lämplig?

En psykologutredning är en del i skolans tvärprofessionella arbete för att utreda behov av särskilt stöd. Skolverkets skrift Vägledning för elevhälsa fastslår:

”Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds efter en anmälan om att eleven kan vara i behov av särskilt stöd. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Det är också viktigt att beakta strukturer i skolmiljön som kan utgöra hinder i elevens utveckling mot utbildningens mål.”

Skollagen kap 7 §5 fastslår:

”Barn som bedöms inte kunna nå upp till grundskolans kunskapskrav därför att de har en utvecklingsstörning, ska tas emot i grundsärskolan.”

Detta betyder att det krävs två kriterier uppfyllda för att barn ska ha rätt att söka läsa enligt särskolans läroplan: De bedöms inte kunna nå kunskapsmålen och detta beror på en

utvecklingsstörning (numera beskrivet som intellektuell funktionsnedsättning). Psykologutredningen kan bedöma om intellektuell funktionsnedsättning finns.

Hur kan en psykologutredning vara hjälpsam?

Hur en psykologutredning är behjälplig beror mycket på vilka frågeställningar som ställs. Tydliga frågeställningar gör det enklare för skolpsykologen att anpassa sina metoder för att kunna ge användbara svar. Det är därför viktigt att elev, föräldrar och skolpersonal funderar igenom noga på vilket sätt skolpsykologen förväntas vara behjälplig innan en psykologutredning inleds. Då går det också att upptäcka förväntningar på psykologutredningen som inte kan infrias.

Ett par viktiga saker att veta om en psykologutredning i skola:

- Resultat på allmänbegåvningsstestning kan endast ge generella beskrivningar av elevers pedagogiska stödbehov. Detta beror delvis på testens statistiska tillförlitlighet. På enskilda deltest kan det variera mycket i resultat från ett tillfälle till ett annat. Därför är det svårt utifrån ett enskilt deltest att veta hur väl det representerar en persons egentliga förmåga. Den statistiska tillförlitligheten är som störst när alla deltests resultat vägs ihop, därför är det också den generella förmåga som med störst säkerhet går att beskriva. Detta resultat är också det som är stabilast över tid. Frågeställningar som ex. rör ökad förståelse för en elevs funktion i ett klassrum kan många gånger besvaras bättre med hjälp av andra metoder.
- Skolpsykologen utreder inte andra neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, ex. ADHD eller autism. Skolpsykologen kan dock bistå i diskussioner kring hur en elevs svårigheter ska förstås innan ev. remiss skickas vidare till de vårdgivare som kan bedöma detta. Skolans ansvar är att bedöma om intellektuell funktionsnedsättning kan vara orsak till en elevs uppvisade svårigheter att nå målen i skolan. Om skolan bedömer att en intellektuell funktionsnedsättning är osannolik så kan remiss skickas utan att allmänbegåvningsstestning genomförts. I remiss kan skolpsykolog tillsammans med skolans andra professioner beskriva varför detta bedömts osannolikt. Viktigt att påpeka är att remisser till vårdgivare *endast* kan genomföras med vårdnadshavares godkännande.

Leg. psykolog Johan Långström, ansvarig för sammanställning av dokumentet

Källor

Vägledning för elevhälsan, 2016, Socialstyrelsen

Skollagen (2010:800)

Hälso & Sjukvårdslagen (2017:30)